

Samhällskunskap årskurs 6: Demokrati och hur Sverige styrs

Introduktion och syfte - text för elever

Sverige är en demokrati, men vad innebär det egentligen att leva i en demokrati? Under momentet går vi igenom skillnader mellan demokrati och diktatur. Du ska reflektera över samt diskutera hur individer och samhällen förändras och påverkar varandra. Under momentet ska du undersöka hur olika delar av samhället hör ihop och titta på samhällsfrågor ur olika perspektiv. Genom olika övningar och uppgifter övas demokratiska arbetssätt, som att uttrycka egna och värdera andras åsikter. Till de olika uppgifterna söker du information om samhället från olika källor och övar på att värdera källornas trovärdighet.

Centralt innehåll

Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Det lokala beslutsfattandet, till exempel i elevråd och föreningar. Hur individer och grupper kan påverka beslut.

Kunskapskrav med exempel

Eleven kan utifrån något givet exempel föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.
Exempel: Du ska kunna resonera kring hur du kan påverka skolan eller politiker.

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa

samband med enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med enkla/utvecklade/välutvecklade resonemang och till viss del/relativt väl/väl underbyggda argument.

Exempel: Du undersöker en samhällsfråga, till exempel om när betyg ska ges i skolan, och resonerar kring denna fråga. Du kan se frågan ur olika perspektiv.

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Exempel: Du kan berätta om hur beslut kan fattas och resonera kring problem med hur man fattar beslut.

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt och för enkla/utvecklade/välutvecklade resonemang om informations och källornas användbarhet.

Exempel: Du kan söka information från till exempel olika webbsidor och dagstidningar och resonera kring hur användbara de är.

Uppgift: Förklara följande begrepp

- Demokrati
- Diktatur
- Majoritet
- Minoritet
- Representant
- Direkt och indirekt (representativ) demokrati
- Allmän och lika rösträtt
- Majoritetsprincipen
- Öppen/sluten omröstning
- Allas lika värde

Uppgift: Öva demokratiska processer och arbetssätt

Diskutera med den/de du sitter bredvid.

Familjen Svensson ska bestämma vart de ska åka på semester.

- Pappa Niklas tycker att han ska bestämma eftersom han vet mest om pengar och olika resmål.
- Dottern Anna tycker att alla ska få komma med förslag och sedan ska de rösta och alla röster ska vara lika mycket värda.
- Mamma Gunilla tycker att man ska prata om för- och nackdelar med olika förslag och sedan ska man rösta. Hennes röst ska vara värd tre röster eftersom hon tjänar mest pengar.

Vilket sätt är det mest demokratiska? Varför är de andra inte lika demokratiska? Använd gärna de begrepp/ord du lärt dig.

Uppgift: **Klassresa**

Förutsättningar

Klassen har vunnit 100 000 kronor och ska gemensamt komma överens om ett resmål. Pengarna betalas bara ut till en gemensam resa, det vill säga man får inga pengar om man stannar hemma och klassen kan inte heller dela upp sig på olika resmål (däremot kan man ju inte tvinga någon att följa med, om man vill får man stanna hemma).

Del 1

Den första frågan som klassen ska ta ställning till är hur man ska bestämma vart klassen ska åka på klassresa. Tre olika förslag framförs.

- Alicia föreslår att läraren ska bestämma det eftersom hon känner eleverna och tänker på allas bästa.
- Baran tycker att alla ska skriva sitt förslag på en hemlig lapp. Läraren ska skriva upp allas olika förslag och sedan ska man rösta. Alla elever och läraren ska ha varsin röst.
- Charlie tycker att man ska diskutera för- och nackdelar med olika alternativ och sedan rösta. Lärarens röst ska räknas som fem röster eftersom hon har mest kunskap.

På vilka sätt stämmer de olika förslagen överens med demokratiska värden och principer? På vilka sätt stämmer de inte överens med demokratiska värden och principer?

Del 2

Klassen har genomfört en omröstning och resultatet redovisas i rutan nedan. Klassen har 26 elever.

RESMÅL	ANTAL RÖSTER
Helsingfors	3
Oslo	4
Köpenhamn	5
Berlin	6
Reykjavik	8

Nu utbryter en diskussion om hur resultatet av omröstningen ska tolkas.

- a) David menar att det mest demokratiska beslutet är att resa till Reykjavik. Vilka demokratiska argument kan man använda för att hävda att klassen ska åka till Reykjavik?
- b) Emma hävdar att det inte vore demokratiskt att besluta att resa till Reykjavik. Vilka argument kan man använda för att hävda att det inte vore demokratiskt att åka till Reykjavik?

Del 3

Efter att klassen slutligen bestämt sig för vart de ska åka gör läraren klassen uppmärksam på att det återstår mängder av beslut innan klassen faktiskt kan genomföra resan. Hon ger några exempel:

- Vilka aktiviteter ska vi göra på resmålet?
- Hur ska vi bo?
- Ska vi åka flyg eller tåg med mera?

Frågan till klassen är hur alla dessa framtida beslut ska fattas.

- Goran föreslår att man ska fortsätta rösta om alla beslut.
- Rubens förslag är läraren ska bestämma resten eftersom hon har mest kunskaper.
- Stina tycker att de som är intresserade av att planera resan mer i detalj ska presentera sina idéer för klassen. Därefter får klassen rösta på den representant som de tycker vore bäst. Den som får flest röster får sedan ansvaret att fatta alla nödvändiga beslut.

Vilka för- och nackdelar finns det, utifrån en demokratisk synvinkel, med Gorans, Rubens och Stinas förslag? Använd begreppen direkt demokrati och representativ demokrati, och koppla resonemanget till demokratiska värden och principer.